

Sygn. akt III PK 120/16

POSTANOWIENIE

Dnia 17 maja 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z powództwa W. K.
przeciwko Zespołowi Szkół Ekonomicznych im. [...] w M.
o odszkodowanie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 17 maja 2017 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w L.
z dnia 27 kwietnia 2016 r., sygn. akt VII Pa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 27 kwietnia 2016 r. Sąd Okręgowy w L. oddalił apelację powódki W. K. od wyroku Sądu Rejonowego w B. z dnia 21 grudnia 2015 r., w sprawie przeciwko Zespołowi Szkół Ekonomicznych im. [...] w M. o odszkodowanie.

Sąd Rejonowy ustalił, że dyrektor pozwanego zaproponował powódce, zatrudnionej jako wychowawca internatu, ograniczenie wymiaru zatrudnienia, na podstawie art. 22 ust. 2 ustawy Karta Nauczyciela, na co powódka nie wyraziła zgody. Pismem z dnia 24 maja 2013 r., na podstawie art. 20 ust. 1 pkt 2 ustawy Karta Nauczyciela, dyrektor pozwanego wypowiedział powódce stosunek pracy z zachowaniem okresu wypowiedzenia. W pozwanym zespole zostały opracowane szczegółowe kryteria doboru nauczycieli do zwolnienia, z przyczyn określonych w art. 20 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela. Przy wyborze powódki do zwolnienia dyrektor

zastosował kryterium dotyczące posiadania przez danego nauczyciela innych źródeł dochodu np. emerytury lub innego zabezpieczenia finansowego (kryterium nr 3). Sąd Rejonowy uznał zastosowane wobec powódki kryterium doboru do zwolnienia za obiektywne. Przyjął, że uwzględnienie sytuacji ekonomicznej pracowników, których dotyczy redukcja zatrudnienia, jawi się jako element stosowania w zakresie doboru zasad współżycia społecznego.

Dokonując kontroli instancyjnej zaskarżonego wyroku, Sąd Okręgowy uznał, że Sąd Rejonowy przeprowadził w sprawie prawidłowe postępowanie, poddając ustalony stan faktyczny rzetelnej ocenie prawnej, zaś zaprezentowany w uzasadnieniu tok rozumowania jest spójny i logiczny. Osiągnięcie bowiem wieku emerytalnego stanowi usprawiedliwione społecznie kryterium doboru pracowników do zwolnienia z pracy, a co za tym idzie, nie może być uznane za kryterium dyskryminujące określoną grupę pracowników.

Skargę kasacyjną oparto na naruszeniu prawa materialnego: przepisu art. 23 Karty Nauczyciela w zw. z art. 1 ust. 1 pkt a ustawy z 23 listopada 2012 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z podwyższeniem wieku emerytalnego (Dz.U. z 2012 r., poz. 1544), art. 18^{3b} § 1 pkt 2 k.p. oraz na naruszeniu przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy: art. 233 § 1 k.p.c., art. 328 § 2 k.p.c., art. 385 k.p.c.

Skarżąca na podstawie art. 398⁴ § 2 k.p.c. oraz art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. wniosła o przyjęcie przedmiotowej skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na fakt, iż:

- w sprawie istnieje istotne zagadnienie prawne polegające na ustaleniu, czy kryterium doboru pracownika do zwolnienia może być posiadanie prawa do pobierania świadczenia emerytalnego i czy w świetle znowelizowanych przepisów Karty Nauczyciela, to jest art. 23 jest to zgodne z prawem i nie spełnia przesłanek nierównego traktowania w miejscu pracy;
- jest ona oczywiście uzasadniona wobec rażących naruszeń przez Sąd Okręgowy w L. przepisów prawa materialnego, a także procesowego, jakie legły u podstaw zaskarżonego wyroku, skutkujących niezgodnym z prawem oraz poczuciem sprawiedliwości rozstrzygnięciem, które to uchybienia w niewątpliwym sposób wpłynęły na wynik przedmiotowej sprawy; Sąd

Okręgowy w L. nie zbadał w sposób dostateczny podstaw wypowiedzenia z powodką stosunku pracy oraz istotnych w tym zakresie, znowelizowanych przepisów ustawy Karta Nauczyciela, które nie dają legitymizacji na wypowiedzenie stosunku pracy nauczycielowi zatrudnionemu na podstawie mianowania w oparciu o kryterium posiadania przez takiego pracownika uprawnień emerytalnych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Brak jest podstaw uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W myśl art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Zagadnienie prawne powinno wyrażać problem prawny, którego wyjaśnienie ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w ustalonym stanie faktycznym, a więc w tej konkretnej sprawie (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2012 r., III SK 10/12, LEX nr 1228616; z dnia 18 września 2012 r., II CSK 180/12, LEX nr 1230170; z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109; z dnia 26 września 2005 r., II PK 98/05, OSNP 2006 nr 15-16, poz. 243).

Ustawa z dnia 23 listopada 2012 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z podwyższeniem wieku emerytalnego (Dz.U. poz. 1544) uchyliła przepisy art. 23 ust. 1 pkt 4 i ust. 2 pkt 4, zgodnie z którymi stosunek pracy nauczyciela zatrudnionego na podstawie mianowania ulegał rozwiązaniu z końcem tego roku szkolnego, w którym nauczyciel ukończył 65 lat. Przepisy te straciły moc w dniu 1 stycznia 2013 r. Od tej pory brak jest podstaw do rozwiązania stosunku pracy z nauczycielem zatrudnionym na podstawie mianowania wyłącznie z powodu osiągnięcia przez niego wieku emerytalnego i nabycia prawa do emerytury. Nauczyciele, którzy osiągną wiek emerytalny, mogą być dalej zatrudnieni w szkole, chyba że wystąpią przesłanki rozwiązania z nimi stosunku pracy na innej podstawie.

Taka sytuacja miała właśnie miejsce w rozpoznawanej sprawie.

Z ustaleń sądów *meriti* wynika, że do wypowiedzenia powódce stosunku pracy doszło na podstawie art. 20 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela z uwagi na zmniejszenie liczby oddziałów w szkole uniemożliwiających dalsze zatrudnianie nauczyciela. Przepis art. 20 Karty Nauczyciela dotyczy wszystkich nauczycieli bez względu na podstawę ich zatrudnienia (umowa o pracę, mianowanie). Pozwala on na wypowiedzenie stosunku pracy w sytuacji, gdy dalsze zatrudnienie nie jest możliwe z uwagi na całkowitą likwidację szkoły, a także częściową likwidację szkoły albo zmiany organizacyjne powodujące zmniejszenie liczby oddziałów w szkole lub zmiany planu nauczania. Wskazany we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania przepis art. 23 Karty Nauczyciela ma natomiast odmienny zakres - zarówno podmiotowy, jak i przedmiotowy. Dotyczy wyłącznie nauczycieli zatrudnionych na podstawie mianowania. W art. 23 ust. 1 KN określone zostały sytuacje, w których dyrektor szkoły ma obowiązek rozwiązania stosunku pracy z nauczycielem. Nie można zatem utożsamiać tych przepisów, ani określonych w art. 23 Karty Nauczyciela ustawowych przyczyn wypowiedzenia przenosić na grunt art. 20 Karty Nauczyciela, czyniąc z nich kryteria doboru do zwolnienia.

Przechodząc do drugiej podstawy uzasadniającej, zdaniem skarżącej, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zauważyć należy, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, gdy dla każdego prawnika jest widoczne bez potrzeby głębszej analizy, że powinna być uwzględniona. Kryterium oczywistej zasadności skargi kasacyjnej wymaga oceny podstaw skargi oraz ich uzasadnienia. Świadczy to o konieczności częściowo merytorycznej kontroli skargi już na etapie przedsądu oraz wskazuje na prewencyjny charakter instytucji wstępnego badania skargi kasacyjnej.

O oczywistej zasadności skargi nie może świadczyć naruszenie art. 23 Karty Nauczyciela, bowiem przepis ten, z uwagi na przytoczone już argumenty, nie mógł znaleźć zastosowania w sprawie. Odnosząc się do rzekomego naruszenia art. 18^{3b} § 1 pkt 2 k.p. wskazać należy na bogate orzecznictwo Sądu Najwyższego w myśl którego nabycie prawa do emerytury stanowi usprawiedliwione kryterium doboru pracowników do zwolnienia z pracy w razie potrzeby zmniejszenia zatrudnienia (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2003 r., I PK 80/03, OSNP 2004 nr 21,

poz. 363, z dnia 14 stycznia 2008 r., II PK 102/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 6; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2014 r., I PK 239/13, LEX nr 16460791). Osiągnięcie wieku emerytalnego i nabycie prawa do emerytury nie może stanowić natomiast wyłącznej przyczyny wypowiedzenia umowy o pracę przez pracodawcę (uchwała Sądu Najwyższego siedmiu sędziów z dnia 21 stycznia 2009 r., II PZP 13/08, OSNP 2009 nr 19-20, poz. 248). Taka sytuacja nie miała jednakże miejsca w rozpoznawanej sprawie, bowiem przyczyną rozwiązania stosunku pracy były zmiany organizacyjne powodujące zmniejszenie liczby oddziałów, nie zaś osiągnięcie wieku emerytalnego.

Nadto wskazać należy, że w myśl art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Nie mogą one zatem przemawiać również za oczywistą zasadnością skargi. W związku z tym, że Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym jest związany ustaleniami faktycznymi dokonanymi przez sądy *meriti*, w postępowaniu tym nie może być w ogóle brany pod uwagę zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. i to także w powiązaniu z innymi przepisami - np. art. 328 § 2 k.p.c. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 czerwca 2016 r., V CSK 536/15, LEX nr 2116798). Polemika skarżącego z oceną dowodów dokonaną przez Sąd Okręgowy, prowadząca do zakwestionowania ustalonego przez ten sąd stanu faktyczny sprawy oraz zarzucanie sądowi drugiej instancji przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów, nie uzasadnia, w świetle art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Zauważyć należy, że przepisy art. 385 k.p.c. i art. 386 § 1 k.p.c. mogą zostać naruszone tylko wtedy, gdy Sąd drugiej instancji oddala apelację, mimo uznania jej za zasadną lub odwrotnie, uwzględnia apelację, mimo uznania jej za bezzasadną (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lipca 2006 r., I PK 305/05, LEX nr 395064). Przytoczone przepisy są adresowane do sądu drugiej instancji i przesądzają o tym, w jaki sposób ma on rozstrzygnąć sprawę, jeżeli stwierdzi, że apelacja jest bezzasadna, bądź że powinna być uwzględniona (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2011 r., II PK 202/10, LEX nr 817516). Sąd drugiej instancji nie narusza art. 385 k.p.c., jeżeli oddali apelację na podstawie oceny, że jest ona bezzasadna, niezależnie od twierdzenia strony, iż była zasadna (wyrok

Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2013 r., II CNP 72/12, LEX nr 1360205).

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

I.n